

BUITEN

25^E JAARGANG N^O. 20

ZATERDAG 16 MEI 1931

Foto Behrens

LENTE IN DE ALPEN. — DE STOCKHORN BIJ THUN

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redactie: RO VAN OVEN en Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD:

LENTE IN DE ALPEN. — DE STOCKHORN BIJ THUN (ILL.)	BLZ. 229
DE JONGE HORATIUS, DOOR RITA (8)	BLZ. 230
MARSEILLE. (WAT NIET IN DE BAEDEKER STAAT) (GEÏLL.), DOOR A. DEN DOOLAARD	BLZ. 232—235
DE ZUSTERS, DOOR TANTE V. TOENTERTIJD	BLZ. 233—235
HET ONBEKENDE LAND (GEÏLL.), DOOR MATTY VI- GELIUS	BLZ. 235—237
BERLIN „ZOO” 1931 (GEÏLL.), DOOR SIEGFRIED VAN PRAAG	BLZ. 237—238
AAN HET COMOMEER. (II. IL PAESE DELLA SFORTUNA) (GEÏLL.), DOOR NINA J. DIJKSTRA	BLZ. 238—239
HOE IS HET HEELAL GEBOUWD? (II. DE RUSTELOOZE ZON — HET MACTIGSTE KRACHTSTATION AAN DEN HEMEL) (GEÏLL.), DOOR SIR JAMES JEANS BLZ. 239—240	BLZ. 239—240
MEI (GEDICHT), DOOR ANNIE SCHMIDT-VOS	BLZ. 240

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te adresseeren aan Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij. N.V., Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie van het Weekblad Buiten” of „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam- en adresvermelding verzocht, ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

DE JONGE HORATIUS

8)

DOOR RITA

BLIJF nu rustig liggen, mijn jongen. Beweeg je niet; tracht het nog maar even uit te houden”, vermaande de Professor hem kalmeerend. „Ik weet, dat je erge pijn hebt; maar het zal gauw overgaan. Zeg me, als de doek warm wordt”.

Het gezicht van den jongen was bleek en verwrongen van pijn; maar zelfs op dat oogenblik dacht hij minder aan zijn lijden, dan aan de gevolgen van het ongeluk.

„Zal ik blind worden, Vader?” riep hij meelijwekkend uit. „Och, de pijn kan mij niet schelen — niets kan me schelen — als ik maar niet blind word”.

„Dat is onmogelijk te zeggen, voor de Dokter je oogen onderzocht heeft”, antwoordde de Professor, zijn best doend om kalm te spreken. „Hoe kom je er toe, zoo iets dwaas te doen? Wat heb je met dat kruut uitgevoerd?”

„Het was geen kruut”, zei hij, „het was een klein, metalen ding, dat Mehatabel mij heeft gegeven. Ze zei, dat het muziek maakte. Ik stak er juist een naald in en toen ontplofte het en mijn oogen schenen uit mijn hoofd te vliegen en alles was donker; en o! — de vreeselijke pijn”.

De Professor begreep er niets van. Hij kon maar niet snappen, welke ontplofbare stof het kwaad had veroorzaakt en hoe Mehatabel er aan was gekomen.

Toen de zuster terugkwam, om te vertellen, dat de Dokter werd gehaald, stuurde hij haar uit om de oorzaak van de catastrophe te vinden en Mr. Lawrence te verzoeken, bij hem te komen. David Lawrence verscheen onmiddellijk. In enkele woorden vertelde de Professor hem wat er gebeurd was. De jonge man keek ernstig.

„Misschien”, zei hij, „kan ik wel van dienst zijn. Een jong-

mensch aan de Universiteit is een zelfde ongeluk overkomen en ik zag precies, hoe hij behandeld werd. De korreltjes moeten er uit gehaald worden. Er is wat moed voor noodig, maar hoe eerder het gebeurt, hoe beter. Laat U mij eens naar de oogen kijken”.

Het gezicht van den jongen vertrok, toen de verkoelende doek werd weggenomen, maar hij verdroeg het onderzoek moedig.

„Ik denk wel, dat ik het zal kunnen”, zei de jonge man bemoedigend. „Staat U het mij toe, Professor? Ik moet watten hebben en de oogleden moeten worden omgedraaid. Hebt U een ivoren vouwbeen? Juist, dat is goed. Nu, Horace, moet je vijf minuten moedig zijn, dan denk ik wel dat ik je oogen kan redden”.

Hij hielp den knaap opstaan en zette hem op een stoel. De Professor, bleek en ontdaan, keek toe of hielp den jongen man in die lange, martelende oogenblikken van onzekerheid. Vele kruitkorreltjes werden zachtjes verwijderd, maar Lawrence zag dra in, dat hierbij een chirurg noodig was; in een der oogen zaten metaalsplintertjes, maar gelukkig was de pupil niet getroffen, ofschoon er een instrument noodig zou zijn, om die splinters te verwijderen. Echter gaf het toch den jongen eenige verlichting en kon hij dezen weer moed inspreken. Ze legden weer het verkoelende verband aan en daar zij op het oogenblik niets meer konden doen, ging de Professor naar zijn vrouw, om haar zoo zacht mogelijk voor te bereiden.

Het was geen gemakkelijke taak. Het ongewone feit, dat hij op dien tijd in de kamer kwam, de bleekheid van zijn gezicht, de zenuwachtigheid in zijn optreden, alles vertelde Mrs. Wilberforce, dat er een ongeluk gebeurd was. Dadelijk dacht zij aan haar lieveling. Zij sprong op en riep zwakjes uit: „Horace?”

De Professor stond machteloos voor de intuïtie eener moeder. Hij ging zitten en zei zachtjes:

„Ja, het gaat om Horace. Maak je maar niet ongerust, want zoo erg is het niet. Een klein — ongelukje — meer niet. We hebben den dokter laten halen. En houd je nu alsjeblieft kalm; ik verzeker je, dat er geen reden is, om zoo angstig te zijn”.

Mrs. Wilberforce zonk op een stoel en zuchtte fluisterend: „De klem!”

„De klem! Onzin!” zei de Professor. „Hoe kom je op dat idee? Neen, de jongen heeft proeven genomen met patronen en een ervan is ontploft en heeft het — het bovenste gedeelte van zijn gezicht getroffen. Hij zal wel gauw beter zijn. Houd je nu volkomen bedaard, want anders mag je niet bij hem komen”.

„Is er iets met zijn oogen gebeurd?” riep zij plotseling uit. En toen de Professor niet antwoordde, „Ach, ik weet wat dat beteekent. Je hoeft me niets meer te zeggen”.

De Professor keek haar aan en voelde een prop in zijn keel opkomen. Hij zag, hoe zij worstelde om zich te beheerschen, hoe haar gezicht bleek werd, hoe zij zich inspande, om haar tranen te bedwingen, hoe de handen beefden, die ze op het arme, trillende moederhart legde.

„Ik begrijp het — natuurlijk. We moeten hem niet bang maken; we moeten het hem niet zeggen. O, mijn arm kind!” riep ze uit. „En we zeiden nog wel altijd, dat hij zulke mooie oogen had!”

Haar gedachten gingen terug tot den tijd, dat hij nog in de kinderkamer was en heelemaal van haar alleen. In den laatsten tijd scheen hij van haar weggeden te zijn. Maar nu het ongeluk hem getroffen had, keerde hij terug in haar armen en was haar verzorging weer noodig. In zijn hulpeloosheid zou hij weer het kind worden, dat zij met grenzelooze verrukking en onvermoeibaar geduld had opgevoed. Hij zou haar hulp, haar zorg, haar moederschap noodig hebben. Zij voelde een gloed in zich opkomen. Zij strekte haar handen naar haar man uit, de bleekheid was uit haar gelaat verdwenen. Een glimlach lag op haar lippen.

„Kom”, zei zij, „laten wij naar hem toe gaan. Als hij pijn heeft, zal hij mij noodig hebben”.

„Ben je er zeker van, dat je flink zult zijn?” vroeg de Professor heesch. „Je zult niet huilen — kermen — den jongen bang maken?”

„Nu niet”, zei ze met de zachte stem, die hem nog altijd als muziek in de ooren klonk. „Ik ben zijn moeder en hij zal mij noodig hebben. Dat geeft mij moed”.

De Professor trok haar arm door den zijne en leidde haar

zoo door de groote, half-donkere kamer. En de moeder sprak in haar hart: „Eens ben ik zijn handen en voeten geweest, nu zal ik, zoo God het wil, zijn oogen zijn”.

HOOFDSTUK XI

TROOST

Mrs. Wilberforce had al haar zelfbeheersching noodig om niet in tranen uit te barsten, toen zij haar zoon met verbonden oogen zag liggen. David Lawrence zat naast den jongen, hield zijn handen vast en sprak van tot tijd troostende woorden tot hem. In het hart der moeder kwam een zwak gevoel van jalooerschheid op. In den laatsten tijd was die jonge man zooveel meer voor haar zoon geweest dan zij zelf.

Hij stond dadelijk op om plaats voor haar te maken. Zij viel op haar knieën naast den divan neer en nam de beide kleine handen in haar bevenden greep.

„Mijn lieveling”, zei zij zachtjes, „mijn arme, kleine Horry! Doet het erge pijn?”

De tranen stonden in haar oogen, maar haar stem klonk kalm en vast.

„Bent U dat, moeder? Neen, net is nu zoo erg niet. Maar ik wou dat de dokter kwam. O, moeder, als ik eens blind zou worden! Nooit meer te kunnen zien — nooit meer boeken te kunnen lezen — en dat juist, terwijl ik zoo goed opschoot! Mr. Lawrence zei kort geleden, dat ik de volgende maand met Virgilius zou beginnen”.

„Hoe is het gebeurd, lieveling?” vroeg zij. En in haar hart schrijnde het, omdat de boeken steeds haar mededingers waren in zijn gedachten.

„Hebben zij het U niet verteld? U moet niet boos op haar zijn. Ik ben er van overtuigd, dat zij niet wist, hoe gevaarlijk dat ding was. Zij zei mij juist, dat ik het niet mocht aanraken, maar het aan Mr. Lawrence moest geven”.

„Aan mij?” De jonge man schrikte en er kwam een blik van verbazing in zijn oogen. „Dus ze had het voor mij bestemd?”

„O, ik ben zeker, dat zij het niet wist”, ging de jongen levendig voort. „Zij dacht, dat het een stuk speelgoed was, dat muziek maakte —”

„Dat zal wel”, zei de onderwijzer droogjes. „Het komt mij toch voor, dat zij een gevaarlijk jong dametje is, om tegen te spreken. Ze heeft mij enkele uren geleden haar meening over mij gezegd, op een manier, die heel wat licht werpt over deze zaak”.

„Waar is zij toch al dien tijd?” vroeg nu de Professor. „Ik heb de zuster al een tijd geleden gezegd, haar te zoeken”.

„Was het dan Mehatabel, die je het kruit gaf?” vroeg Mrs. Wilberforce.

„Ja”, zei Horace. „Tenminste, het was een klein, koper ding. Ik weet niet hoe het heet. Maar zoodra ik het aanraakte, vloog het uit elkaar”.

Het vriendelijke gezicht van Mrs. Wilberforce werd plotseling streng.

„Dat kind is, zoolang ze hier was, een bron van zorg en angst geweest”, zei ze. „Ik wou, dat je haar in de laan hadt laten zitten, Horry”.

„O, moeder!” riep de jongen ontzet uit.

„Ik bedoel, zoodat een ander haar had gevonden”, voegde Mrs. Wilberforce er aan toe. „Zoo'n kind zou gauw genoeg een beschermer of een tehuis hebben gevonden. Ik wou, dat ik gewaar kon worden, aan wien zij eigenlijk toebehoort. Dan ging ze dadelijk hier vandaan”.

„Laten wij eerst de schuldiges hooren”, stelde David Lawrence voor. „Het zou wel interessant zijn te weten, hoe zij aan dit gevaarlijk speelgoed is gekomen en of zij er nog meer van heeft”.

„Hier is de zuster”, zei de Professor, toen de deur opening. „Wel, waar is het kind?” vroeg hij verbaasd.

„Och mijnheer, wij hebben overal gezocht, maar zij is nergens te vinden. Ik denk, dat ze weer aan het rondwalen is. Men kon net zoo goed een wilde aap in huis hebben, als dat meisje”.

„Ik hoop, dat ze niet is weggelopen”, riep Horace uit. Niemand in de kamer stemde hiermee in en de komst van den dokter sneed het gesprek af.

Een lang en zorgvuldig onderzoek der oogen leidde tot een gunstiger meening, dan aanvankelijk mogelijk was. Het snelle optreden van David Lawrence had belangrijk hiertoe bijgedragen.

„Maar U zult de grootste zorg moeten in acht nemen”,

zei de dokter, nadat de laatste splinter verwijderd was. „Hij moet minstens vier weken in een donkere kamer worden gehouden; en dan zal het nog 4 of 5 weken duren, eer hij het volle licht kan verdragen of een boek mag lezen. Een pupil is licht getroffen, maar ik hoop, dat het gezicht niet verloren is. In ieder geval is een oog ongedeerd”.

De jongen zuchtte, toen zij hem weer op het rustbed legden en de verkoelende doek over zijn oogen bonden. Negen weken! Negen weken verbannen van zijn geliefde boeken; negen weken van gedwongen luiheid, juist nu geest en hersens naar inspanning verlangden. Het was een hard gelag en voor den eersten keer kwam er een gevoel van toorn in hem op, om Mehatabel's dwaasheid. Gestuit te worden in zijn studies, pijn en ongemak te moeten verduren en al de ellende van lange, leege weken van gedwongen rust en dat alles terwille van een domme grap van een klein meisje.

Hij kon de tranen van verlichting niet zien, die langs zijn moeders wangen liepen. Hij luisterde niet naar de woorden van dankbaarheid, die van de lippen van zijn opvoedster stroomden. Hij dacht slechts aan het verzorgen en vertroetelen, dat de vrouwen hem zouden doen; het vervelende leven als in de kinderkamer, dat hem steeds zoo geërgerd had.

Negen weken! Het scheen een eeuwigheid. Twee maanden uit het jaar! Kostbare studie-uren verloren, die nooit meer waren in te halen. Hij zuchtte ongeduldig en vergat in dezelfde zucht der jeugd, aan welk groot ongeluk hij ontkomen was, de teedere verzorgster naast zich en de geduldige liefde, die de lange, donkere uren zou verzachten en de droeve dagen zou verlichten.

„Trek je er niets van aan, lieveling!” zei zijn moeder zachtjes, toen ze tenslotte alleen waren in zijn eigen kamer.

„Ik zal je oogen zijn, zoolang die beproeving duurt. Jij kunt je boeken niet lezen, maar ik zal ze je voorlezen”.

„U kunt Caesar niet lezen”, zei Horace ongeduldig.

„Neen, lieveling; dat vergat ik”, zei ze. „Maar er zijn toch wel andere boeken, die je interesseeren, behalve Caesar. En dat zal Mr. Lawrence je wel willen voorlezen. In ieder geval zal een poosje rust van de studie je geen kwaad doen, Horry. Je bent nog maar zoo jong. Te jong, denk ik wel eens om zoo altijd te zitten studeeren. Ik zou liever zien, dat je leefde zooals andere jongens. Toen je nog een heel klein kind was —”

Zij zweeg plotseling. Hij had een hand naar haar uitgestrekt op die hulpeloze wijze, die nieuw voor hem was en zij nam ze en drukte ze tegen haar lippen.

„Och, mijn jongen”, zei ze teeder, „moeders zijn zeker wel dwaze schepseltjes. Zij kunnen alleen maar liefhebben”.

„U wou iets zeggen over den tijd, toen ik nog een heel klein jongetje was, nietwaar?” vroeg hij.

De aanraking van die zachte lippen, de snik in die teedere stem, schenen den harden muur van onverschilligheid, die als 't ware in den laatsten tijd tusschen moeder en zoon was gekomen, te hebben verbroken. Hij dacht er aan, hoe goed ze altijd was geweest, hoe geduldig en meegaand.

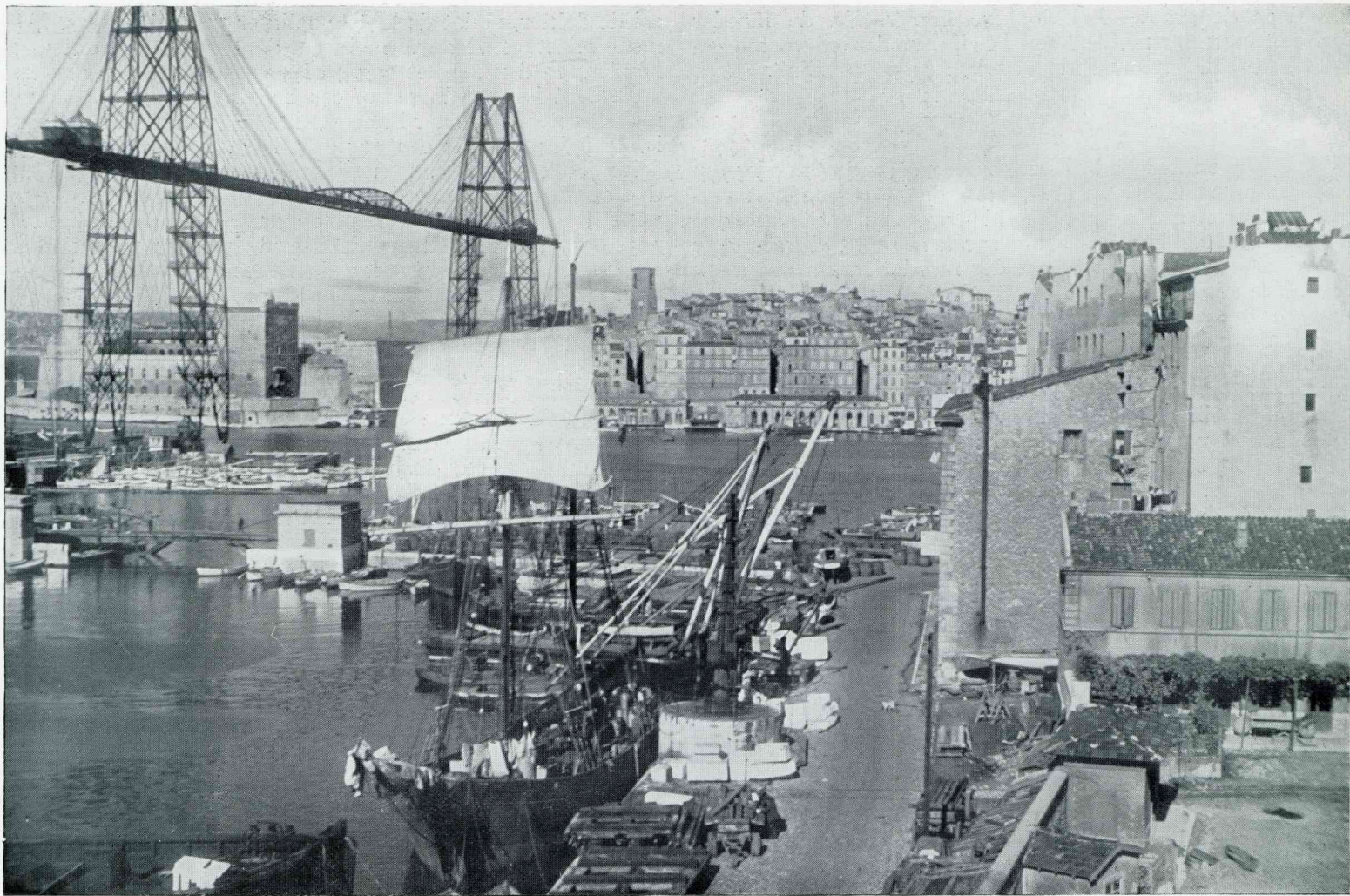
„Dat is nog niet zoo heel lang geleden”, zei ze glimlachend. „Want je bent nu ook nog maar een heel kleine jongen, Horry, al ben je zoo knap en heb je zooveel geleerd; voor je moeder nog maar een kleine jongen, als je ziek bent of je ellendig voelt. En dan wil ik je in mijn armen nemen en je helpen en troosten, zooals ik dit placht te doen en zooals je het mij liet doen in die dagen, toen mijn hart vol van dankbaarheid was voor die heerlijke gave Gods — een kind”.

Horace Wilberforce was nooit een demonstratieve jongen geweest — schijnbaar nooit een, die sterk lief kon hebben; maar die eenvoudige woorden drongen door in zijn hart en wekten daar een gevoel, dat hij nooit vroeger had gekend. Zoo had zijn moeder dus over hem gedacht, zoo had zij hem bemind en hij had dit alles aanvaard, als iets heel gewoons, zooals zijn bad en zijn eten.

Al zijn koelheid en kalmte verdwenen als bij tooverslag. De liefde is de eenige tooverstaf, welks aanraking water doet ontspringen aan het steenen menschelijke hart. De jongen verzette zich tegen die verteederding. Maar de pijn had hem nederig gemaakt. Tranen welden op in zijn oogen en zijn lippen trilden.

„Laat mij mijn hoofd op Uw schouder leggen, moeder”, fluisterde hij heesch. „En vertelt U mij verder van den tijd, toen ik Uw eigen, kleine jongen was. Wij zullen Caesar maar laten rusten — ik wil geen andere oogen hebben dan de Uwe”.

(Wordt vervolgd)

MARSEILLE. DE VIEUX PORT MET DEN TRANSBORDEUR

MARSEILLE

(WAT NIET IN DE BAEDEKER STAAT)

MARSEILLE, de vrolijkste zonnigste havenstad van Europa, kleiner, maar mooier dan Hamburg, Rotterdam, Antwerpen en Londen. Mooi, omdat het een haven is, die niet plat langs het water kruipt, maar lachend tusschen heuvels ligt; een stad van hard werken en veel uitgaan, van 'tages Arbeit, abends Feste', mondain en ruig tegelijk. Een stad, die enkel slaapt van drie tot vijf 's nachts, en die de rest van den tijd in éénen door dreunt, zingt, schreeuwt en lacht. ☼ Marseille, dat is: niet de Canebière, niet het oude havenkwartier, niet de docks, niet de kubistisch gebouwde fabrieken met hun stijve schoorsteenen tusschen het wuiven der zeedennen op de krijtrotsen, niet het Camp de Long, waar de doortrekkende troepen der twintig natiën kampeeren, waaruit Frankrijk zijn legioenen werft; Marseille is dit alles samen. Maar ieder kan zijn voorkeur hebben, en de mijne, zooals die van velen is de 'Vieux Port'. ☼ Rond de kleine gebrekkige vuurtoren, die nu de glorie van 'Amer Picon' dient, ligt het oude havenkwartier met zijn dozijnen vieze en schilderachtige straatjes. Overall schreeuwen, hollen, hangen en spelen ongelooflijk smerige en aardige kinderen. Voor elk bovenraam hangt de wasch, blauw en wit. Bij den Coiffeur Internationale wachten ernstige Grieken, terwijl Arabieren hun kroeskoppen laten knippen. Zwervers liggen tusschen vischafval op de glibberige trappen der steegjes. Acht dagen kunnen ze slapen in het asyl der broeders van St. Jean de Dieu, waar de prior de vergeetachtige stakkers, die het nummer van hun bed niet meer weten, vervaarlijk aanbast; acht avonden en morgens eten ze een boonensoep, die er op berekend schijnt, iemand de eetlust te doen vergaan. Den negenden dag liggen ze weer op hun oude zak, scheef langs de goot. ☼ Alleen voor kerels met spieren is hier werk. Elken morgen voert de tram uit de buitenwijken de honderden bootwerkers aan, waarvan tientallen aan elkaar langs en uit de boordevolle wagens hangen als groote trossen blauwe windruiven. Want de verplichte dracht der dockers is blauw. Vreemdelingen in khaki worden niet voor vol aangezien. Verder eet een Mar-

seillaansch arbeider die zichzelf respecteert, 's morgens geen croissants met koffie zooals een Parijzenaar, maar hij verorbert een homp brood met gebakken bloedworst aan een van de geurende eettentjes op de Place de Joliette, en drinkt er roode wijn bij. Misschien is het vanwege dit menu, dat hij in zijn verhalen aan de fantastische kant is . . . Na het ontbijt gaat hij, wanneer hij 'los' is, werk zoeken. Twee kwartjes per uur is de moeite waard, om bij alle ploegbazen op een baantje te azen . . . ☼ En den ganschen dag door knerpen de kranen, suizen de elevators, klapperen de karren over de donkere zolders, waar de mais en kurk, rijst en dadels worden opgestouwd. Buiten welft de altijd stralend blauwe hemel over de oude stad met zijn flauw hellende daken en rood en zwarte ribbelpannen, waarop alweer de blauwe bootwerkerswasch droogt. ☼ Het wonder van Marseille is de transbordeur, die de oevers van de oude haven verbindt. Een dubbel stel stalen torens, pijlers liever, van binnen bijna recht, naar buiten flauw gewelfd, slank en sterk als vrouwebenen. Daartusschen door schiet de rechte stalen loopbrug, die dertig meter boven het water hangt, en waar het aan staalkabels opgehangen veer langs zweeft. Langs de stalen beenen loopt een wenteltrap en schiet een lift naar boven. Daar, tusschen zee en hemel, scheppen de brave burgers van Marseille hun Zondagmorgenluchtje. ☼ Een driemaster met witte zeilen vaart de haven uit, langs de rood en witte vuurtoren, voorbij de krijteilanden met het oude Chateau d'If, de blauwe Middellandsche Zee in. In de binnenhaven is het water groen, en langs de loopbruggen liggen dozijnen groene en blauwe visscherssloepjes. Rondom de grijze huizen, met één geweldig paarse reclamegevel voor de wijn van Cap Corse, waar de driemaster rustig heenvaart . . . ☼ Drie halfnaakte bruine matrozen wasschen zich aan een brandputje op de stoep-rand, huppelen vlug over de heete straatkeien (het is begin October!), en springen lenig op hun oude schoener, die tegen de kaai te steunen ligt, tusschen de trotsche stalconstructie van de havenbrug en een schamel en splinterig houten werfje. ☼ De schemering komt. Opeens is het geen zomer meer,

maar herfst. De plezierbootjes huiveren terug. Ze heeten 'Rose des Vents', 'Fleur de Mer'. Uit de 'Lacydon' stijgt een rijk en rustig Engelschman met zijn ega. De kussens op de banken zijn geborduurd met zinrijke afbeeldingen: twee paarden met de koppen naast elkaar, twee spelende katten, twee kozende duiven. Achterin is een klein kajuitje. Het jong en deftig echtpaar stijgt in een taxi. 'Hotel Miramar'. Ik rook een cigaret met den bootsman. Ik wijs naar de kussens. Of ze 't begrepen hebben? Hij schudt lachend van neen, slaat mij vervaarlijk op den schouder, en sleurt mij mee een kroeg in, waar hij, steeds op de 'zinc' slaande, met klem protesteert tegen het verbod van de aftandsche burgemeester, om bij de corrida's in de Arena van het Prado de stieren te doden. ☼ De gansche stad, maar vooral de Noordkant van de haven is vol kroegen, waar de luidruchtige Zuiderlingen hun honderden borrels drinken. Aan den Zuidkant zijn de vischkraampjes met hun oesters, mosselen, groene krabben, roode kreeften, bruin-en-oranje zeeëgels, en waar de wonderlijkste visschen met opgekrulde staarten de koopers afwachten. Wie de echte bouillabaisse wil eten, moet niet in de hotels op de Canebière zijn, maar in de nauwe straatjes of op de kade, waar het naar schubben, teer en netten ruikt. In het zacht en romantisch schijnsel der petroleumlampen glanzen de visschen verlokender dan ooit. Ze liggen geheimzinnig zwijgend temidden van het geschreeuw in het Italiaansch, Spaansch, Grieksch, Provençaalsch, Duitsch en Arabisch. ☼ Visch eten is veel mooier dan vleesch eten. Visch ruikt naar het wijde water, visch glanst gelijk de zee in de schemering. Zelfs een zeer kostelijke lap biefstuk is iets doodgewoons, omdat het een onderdeel van een ordinaire koe is, die in een wei met rondom prikkeldraad leeft. Maar de kleine en groote visschen, die compleet met kieuw en staartvin in een gouden glans naast het geurend soepbord liggen, dat naar tomaat en saffraan ruikt, dragen elk het sprakeloos geheim van de onbekende diepzee in zich. ☼ Het wordt nacht. Marseille leeft door. De vliegende brigade van de politie maakt zich gereed voor een razzia. De lanterfanter bij dag zijn boeven bij nacht. Geen enkele straat, ook de deftige Canebière niet, ontsnapt aan de inspectie. De zakken van elk slachtoffer worden door twee genden doorzocht. Revolver?... Neen. Geld? . . . . Nog minder. Domicilie? . . . . De straat. Werk? . . . . Verleden week en misschien morgen. Papieren?... En het hangt af van een voddig boekje, dat bij het scherpe licht van een zaklantaarn onderzocht wordt, of het slachtoffer al of niet mee naar het bureau gaat. ☼ Donker Marseille . . . . De 'gewone' afdeeling huist in de buitenwijken. De 'pittoreske' afdeeling in een paar straatjes parallel met de Noordkaai. De 'Club des Cent Kilo' zou hier zijn vrouwelijke eerededen bij bosjes kunnen opdiepen. De getrouwen aan de traditie dragen nog kuitkousen, en 's zomers soms kunstzinnig gebreide zwempakken. ☼ Vier uur 's nachts. De dockers die voor dubbel tarief werken, wrij-

Foto Herzberg

LEVENSMIDDELENWINKEL IN OUD-MARSEILLE

ven in hun handen: nog een uurtje, en ze hebben tachtig frank te pakken. De roode pijpen der booten beginnen zwak te glimmen. In de alcoven gaan de nachtlichtjes uit. Mr. Johnston slaapt in 'Miramar' tusschen zijden lakens. Drie werklooze Russen worden uit een spoorwagen gehaald. Een Hollander, in Camp de Long met veertien jaar Vreemdelingenlegioen achter den rug, droomt dat hij in de Sahara moet schijfschieten op windmolens. Op de Cour Belsunce staat een Arabier met opgeheven handen tegen een muur. De agent, die zijn paspoort nakijkt, knipt plotseling zijn zaklantaren uit. Het is dag. Achter de stoempijpen is de hemel zwak rood. Het zal warm worden. A. DEN DOOLAARD

DE ZUSTERS

OP 't oude grachtje is een van de kleine huizen verbouwd. ☼ Ach! wat staat het daar nu fel rood in de donkere omgeving. Je moet het wel dadelijk zien — ook het groote opschrift van de radiozaak die er in gevestigd is. Arm huis, wat ben je leelijk zoo — zonder de stoep met het bankje er op! ☼ Voor de ramen hangen geen gordijnen, en géén horren staan er voor. Kijk,

Foto Herzberg

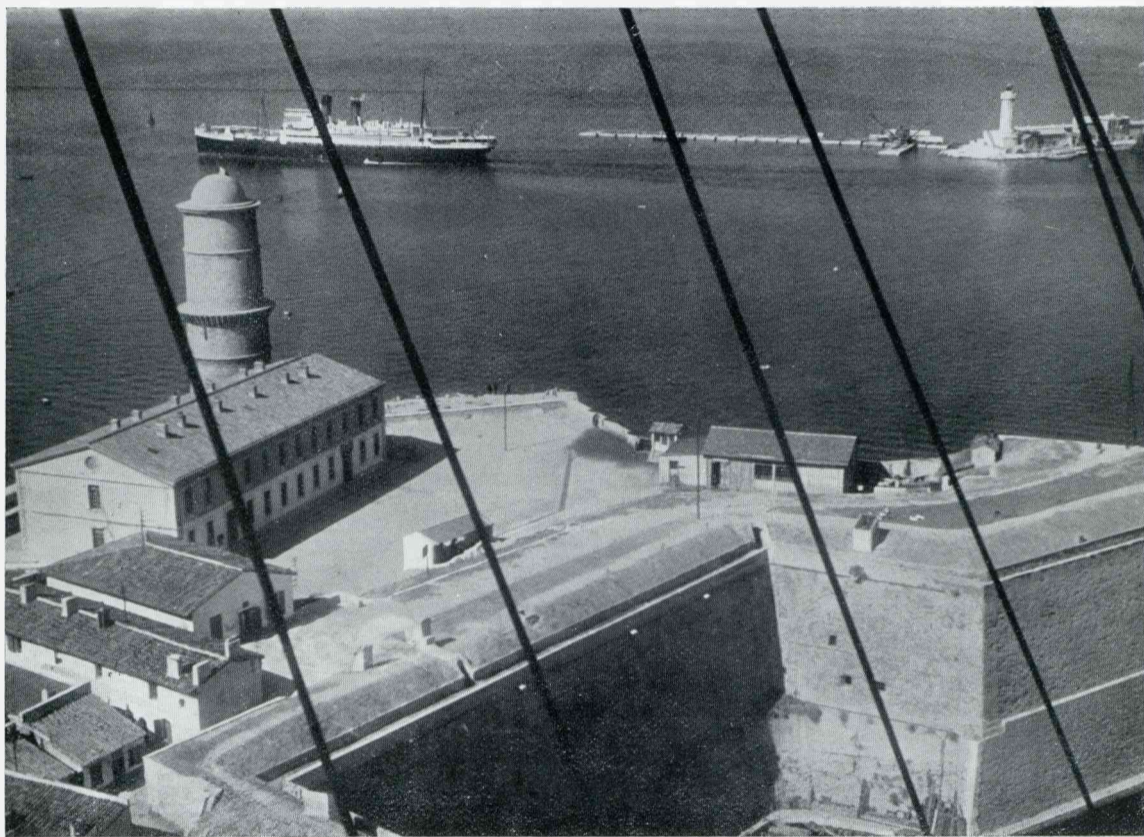
BIJ DE WASCH IN OUD-MARSEILLE

en de spionnetjes zijn ook weg. ☼ Wie woonde hier het laatst? Ik weet het niet, 't is lang geleden dat ik hier dagelijks voorbij kwam — toen waren het de zusters Evers, met hun nijldige vogelgezichtjes, die elk voor een raam zaten en over hun brillenglazen gluurden naar wie daar zoo haastig voorbijliep. 't Was maar een heel stijf knikje dat ik van elk terugkreeg in antwoord op mijn groet — ik kwam ook zoo zelden binnen, daar waren juffrouw Koosje en juffrouw Grietje wat gepiqueerd over. ☼ Nù denk ik, dat ik graag nog eens in 't muffe kamertje zou zitten, waar juffrouw Grietje veel te sterke en mierzoete thee schonk, juffrouw Koosje uit het zwarte, met gouden sterretjes bezaaide trommeltje, hard geworden chocolade baton's of weeke Huntley en Palmers presenteerde. ☼ Nù zou ik nog wel eens willen zien hoe de kruissteek-mops van juffrouw Grietjes haardkleedje-in-wording was opgeschoten, of hoeveel sterren en blaadjes juffrouw Koosje af had voor de zooveelste gehaakte antimakassar. ☼ Ik vrees, dat ik de twee dametjes toen wel vaak gegriefd heb met mijn weinige belangstelling voor hun fraaie handwerken. ☼ Och, en veel plezier hadden ze tòch al niet in hun leven. Ze waren beide ziekelijk, en gingen weinig uit — hadden buitendien . . . bijna voortdurend ruzie met elkaar. ☼ Het meest nog over hun kwalen; beiden stelden ze er een eer in zeker te zijn dan de ander. ☼ „Ik heb vannacht geen uur geslapen”, klaagde juffrouw Koosje tegen de visite. ☼ „Jij niet?” viel juffrouw Grietje schamper uit. „Och mensch, je hebt mij met je gesnurk telkens wakker geschrikt als ik doezelig begon te worden. Ik heb alle kwartieren hooren spelen.” ☼

Een andere keer vertelde juffrouw Grietje van haar gebrek aan eetlust. „Ik eet niet meer dan een kind van vier jaar,” zuchtte ze. ☼ „Altijd nog méér dan ik”, zei juffrouw Koosje somber. „Aan wat ik binnenkrijg zou een zuigeling genoeg hebben als hij gewoon eten hebben mocht. Met háár gaat 't heusch nog wel, hoor! En van wát ik eet heb ik nog last”. ☼ „O, ik zeker niet?!” Juffrouw Grietje's stem sloeg over van woede. „Als jij hadt wat ik voel, dan zouden we wat beleven!” Ze wisten schijnbaar ook precies wat de ander voelde. ☼ „Wat heb ik een hoofdpijn”, kreunde juffrouw Koosje. ☼ „Ja, hoofdpijn, hoofdpijn, ik heb nog heel wat èrger hoofdpijn!” verzekerde juffrouw Grietje met groote stelligheid. ☼ Ik was dan wel benieuwd hoe ze dat wist, maar durfde toch niet goed informeerden. ☼ Soms werd de ruzie zóó hevig, dat de twee dames in dagen niet met elkaar spraken. ☼ Juffrouw Koosje haakte dan verwoed met stijf opeengeklemd lippen, ging eindelijk naar bed en bleef er een halve week, in de alkoof achter de huiskamer. ☼ Juffrouw Grietje hield lange toespraken tot poes Minet, soms terwijl de bedaagde dienstmaagd in de kamer was. ☼ „Ja, Poes, jij bent wel een lief dier, hoor! Jij bent niet als sommige menschen, die hun eigen familie het licht in de oogen niet gunnen. Jij hebt meer hart dan sommige egoïste vrouwen, die zich maar ziek houden uit angst stof te moeten afnemen. Ja, troost jij me maar, lief dier, geef jij me maar kopjes. Jij voelt wel, hè, wat een

arm, eenzaam mensch de vrouw is, hè? De vrouw zou ook wel naar bed willen, poes, zooals sommige andere menschen zoo gauw doen, die niet half zoo ziek zijn. Maar wie zal dan voor zoete poes zorgen? Jansje heeft 't dan te druk, met twee zieken”. ☼ Eindelijk kwam juffrouw Koosje weer in de huiskamer, zuchtend en steunend. ☼ „Ik ben maar weer op moeten staan met mijn zieke lichaam, dat beetje rust wordt me toch niet gegund,” zei ze tegen de visite of Jansje. ☼ Den volgenden dag wist die leveranciers en burenen te berichten: „De juffrouwen praten weer met elkaar, voor zoolang as 't duurt”. ☼ Waaron gaan ze toch niet elk apart wonen?” vroeg een van ons eens. ☼ Maar Vader, die na Grootvader hun vermogen beheerde — hun broer, die 't had nagelaten, was een vriend van Grootvader geweest — legde ons uit: Het kapitaal was niet zoo groot dat elk van de zusters er afzonderlijk ruim van leven kon, en buitendien wilde geen van de twee het ouderlijk huis, waar ze geboren waren, verlaten. ☼ Zoo bleven ze dan samen, kibbelend en zuchtend, leefden alleen op als er visite kwam, zeldzaam genoeg, vrees ik, en vooral als hun kunstproducten bewonderd werden. ☼ Nòg zie ik in gedachten de bijna eendere, bleke gezichten met de

donkere, sombere oogen oplichten, als moeder de „veeren” prees, van geplozen wol gemaakt (om een spiegeltje heen gelegd op een soort van geprepareerd waaierblad) en dankbaar de „wandversiering” aanvaardde. ☼ Ik, in mijn eerste smaak misleiding — afkeer, kon mezelf niet tot gehuichelde bewondering brengen; dacht alleen in angst of moeder den spiegelwaaier toch niet werkelijk op zou hangen, thuis; die, of die andere, een uit-

MARSEILLE. BLIK VAN DEN TRANSBORDEUR OP HET OUDE FORT EN DE MIDDELLANDSCHE ZEE

gepunt blad gelijk, waar wol en zilverdraad omgewonden waren, van de insnijdingen naar den steel. ☼ Maar gelukkig vond Moeder ze te ouderwetsch — de dames Evers waren met hun smaak wel een jaar of tien ten achter, en ik geloof dat alleen Jans oprecht was in haar bewondering. ☼ Die onderhield alles keurig: de mahoniehouten meubelen, de groote petroleumlamp waar zijzelf — het eenige kunstwerk dat zij bij machte was te maken — een papieren roos onder gehangen had; de door de dames gehaakte spreien, de stolpen van de pendule en de siercandelabres, de vergulde vazen van de maquantbouquetten, de vele, vele antimakassars en andere handwerken. ☼ Ze zorgde voor kooltjes in de stooven en voor „drijvertjes” met nachtpitjes in „'t alkoof”. Het kleed schuierde ze met theeblaren, de boordjes en manchetten van de juffrouwen „glansde” ze. ☼ Waarschijnlijk was ook dit nog een voorname reden voor het bij elkaar blijven van de dames Evers: geen van beide kon Jans missen, die op haar 12de jaar tegen een salaris van 40 ct. per week in dienst gekomen was bij de moeder van Grietje en Koosje, die toen 1 en 2 jaar oud waren — broer Martinus was vijf. ☼ Nù regeerde Jans oppermachtig in huis, al sprak ze de laatste 35 jaar de dames met „juffrouw” aan. ☼ Als kind leek het me zoo vreemd dat vijftig, vijf-en-vijftig jaar geleden, Grietje en Koosje èchte kleine babies geweest waren, en Jans, Jans met de kornet op, een meisje met vlechtjes. ☼ In een kouden

winter, toen juffrouw Koosje en juffrouw Grietje om 't zeerst klaagden, en meer kibbelden dan ooit te voren, stierf geheel plotseling — Jans, die nooit in haar leven ook maar één dag ziek gelegen had. ☼ De dames Evers waren geheel ontredderd en verslagen. ☼ Een nichtje van Jans, die de huishouding kwam doen, zag hen niet anders dan stil en vriendelijk. ☼ Kibbelen deden ze niet meer, en ze waren vol zorg voor elkaars gezondheid. ☼ Juffrouw Koosje werd al gauw bedlegerig, en stierf na twee maanden. ☼ Een week zat juffrouw Grietje nog alleen voor 't raam en keek door 't spionnetje. ☼ Af en toe streelde ze Minet. „Nu ga ik ook, Poes”, zei ze dan zachtjes. ☼ Toen kwam plotseling het eind — het kleine huis werd stil; geen vogelgezichtjes gluurden meer door de spionnetjes. ☼ Nu schettert radio-muziek door de open ramen.

TANTE V. TOENTERTIJD

HET ONBEKENDE LAND

OM de veertien dagen een revolutie”. Nu ja, een beetje overdreven is dat wel, maar, dat men in Guatemala niet zoo heel erg tegen een kleine omwenteling opziet, kan men wel aannemen. Echter, in West-Europa merkt men daar niet zooveel van. Het is zoo ver van huis en het aantal Hollanders, die Guatemala kennen, is maar bescheiden. Toch gevoelt men in de laatste tijden wel sterk de behoefte opkomen om de aandacht van de wereld ook op dit kleine hoekje te vestigen, een paradijsje op aarde, zooals er niet veel zijn. De zeeën, die de Antillen omspoelen en zich uitstrekken tot de kusten van Centraal Afrika, vergelijkt men gaarne met de Middellandsche zee. En inderdaad, kwamen de landen rond de „Oude Wereldzee” reeds vroeg tot ontwikkeling en bloei, stellig ook dank zij hun gunstig klimaat, van deze Amerikaansche zeeën kan men iets dergelijks zeggen. De beschaving van Antiek Amerika heeft zich ook daar gelocaliseerd, waar het klimaat het gunstigst was. Het is de oude beschaving der Maya's, die we in deze streken nog aantreffen en waarvan hier en daar de eeuwenoude monumenten nog overeind staan. Ook vinden we er nog de interessante ruines van steden als Copan, Quiriguá, Tical en zoovele anderen, die voor archeologen een dorado vormen. Nog veel te weinig is ten onzent deze belangwekkende, oude cultuur bekend. In haar beteekenis doet zij echter stellig niet onder voor die van Assyrië, Babylonië en Egypte, ja, ze vertoont zelfs sterke overeenkomsten hiermede, zoo dat telkens de theorie van het verzwolgen Atlantis weer voor onzen geest opdoemt en het toch niet zoo onmogelijk lijkt, dat inderdaad in zeer lang vervlogen tijden er een landbrug bestaan heeft tusschen onze Oude Wereld en die aan gene zijde van den Atlantischen Oceaan. Langzamerhand begint men den sluier op te lichten, die de geschiedenis van deze oude volken omhult, maar veel zal wel altijd duister blijven, daar wij niet over voldoende gegevens beschikken om alle raadselen op te lossen. Echter, er bestaan nog eenige uiterst interessante geschriften, die, wel bezwaarlijk leesbaar, toch wel eenigermate mede helpen om licht te verschaffen. Een aantal musea in ons werelddeel bezit codexen van de grootste waarde, door de inheemsche bevolking „geschreven” en ontsnapt aan de woedende vernielzucht der overwinnende Spanjaarden. Daarnaast bezitten we de Popol Vuj, een uiterst belangwekkend werk, in de zestiende eeuw door een Indiaan in zijn eigen taal, het Quiché, dat een der oudste en meest wijsgeerige talen der wereld is, geschreven en de geschiedenis en mythologie van zijn volk behandelt. Het manuscript bleef bewaard in een klooster, waar

Foto Herzberg

MARSEILLE. „SOUS LES TOITS DE PARIS...”

Padre Ximénez het in het Spaansch vertaalde. Tot 1829 bleef het kostbare document bij de Dominicanen. Na vele omzwervingen werd het stuk in 1845 opnieuw ontdekt door een Duitscher, Dr. Schetzer, die de waarde ervan inzag en het werk voor ondergang behoeftte. Het verscheen kort daarna in een populaire uitgave in Duitschland, doch meer bekend is de Fransche uitgave van den abt Brasseur de Bourbourg, die zich het origineel weer wist te verschaffen, het in Parijs opnieuw uitgaf in Fransche vertaling zoowel als met den oorspronkelijken tekst. ☼ Maar hoe verleidelijk het ook is, om langer bij de zoo interessante geschiedenis van Antiek Amerika te vertoeven, ook het moderne Guatemala is onze belangstelling overwaard. Een land van revoluties, we zeiden het reeds — zoowel op politiek gebied als in de natuur, want ook deze komt herhaaldelijk in opstand, als misgunde ze aan de menschen al te veel geluk in dit gebenedijde land met zijn heerlijk klimaat, zijn indrukwekkend landschapsschoon, zijn rivieren en bergen. Herhaaldelijk werd Guatemala zwaar beproefd door aardbevingen van zeer ernstigen aard. Nog ligt in de herinnering de vreeselijke catastrofe van 1917. Maar de stad werd spoedig weer opgebouwd en thans is Guatemala-city, in het hartje van Amerika gelegen, een uiterst aantrekkelijke stad, met niet minder dan 150.000 inwoners. In de nabijheid bevinden zich de bronnen van de rivier Motagua, die zich naar den Atlantischen Oceaan spoedt. Prachtige hoge bergen, grotendeels van vulcanischen aard, omgeven de stad, die op een hoogte van 1500 meter gelegen is. ☼ Ziet men van de in de nabijheid der stad gelegen „Cerro del Carmen” op Guatemala-city neer, dan doet

MARSEILLE. MARKTKOOPMAN

Foto Legrand

HET ONBEKENDE LAND. INDIANEN UIT SAN MARTIN

zich wel het type van een Amerikaansche stad in kolonialen stijl gebouwd aan U voor. Lage huizen, van niet meer dan een verdieping, gelegen aan breede avenues, die als met een liniaal getrokken lijken en elkaar rechthoekig snijden. In het midden trekt dadelijk de „Plaza de Armas” uw aandacht, met zijn prachtig park en het standbeeld van Christoffel Columbus. Rondom het plein liggen de voornaamste gebouwen, de kathedraal, het bisschoppelijk paleis, het stadhuis en de „Portal del Comercio”, waar zich de meest belangrijke winkels der stad bevinden. Tegen den horizon ontwaart ge, fel contrasteerend met de eeuwig blauwe lucht, de drie groote vulkanen: „de Agua”, de „Fuego” en de „Pacaya” met hun groene, beboschte hellingen, die zich tot op een hoogte van 3.000 tot 4.250 meter verheffen. Twee forten, dat van San José en dat van Matamoros beschermen de stad tegen binnenlandsche of buitenlandsche onlusten. Het weldadige

Foto Legrand

HET ONBEKENDE LAND. INDIANENHOOFDEN TE SOLOLÁ

klimaat maakt, dat de stad een zeer aantrekkelijke plaats van vestiging vormt voor den buitenlandschen handel. ☼ Maar ook de handel bloeit in het land zelve. Een aardigen indruk krijgt men daarvan, wanneer men de markt in Guatemala bezoekt. Men ziet er de typische marktbezoeksters, die volgens de gewoonte van het land potten en pannen, koopwaar, groenten, melkkannen en dergelijke voorwerpen op het hoofd dragen, zooals zij sedert haar prilste jeugd gewend zijn. Zij danken hieraan haar majestueuse houding en eleganten loop. Haar zachte stem en melodieuze accenten passen bij het land van den eeuwigen zomer en brengen ons de hooge beschaving van haar voorouders voor den geest. ☼ Guatemala, het middelpunt der regeering van het land is dit niet minder op intellectueel gebied. De stad bezit een Universiteit, een Polytechnische school en een Normalschool. Ook als handelscentrum heeft de stad hare beteekenis, ofschoon zij in dit opzicht achterstaat bij de havensteden aan de kust van den Stillen Oceaan. Een beetje industrie heeft zich kunnen ontwikkelen dank zij de uitstekende spoorverbindingen der Central Railroad en de Guatemala Railroad en de verschillende wegen, die het verbinden met de havensteden aan den Stillen Oceaan: San José en Champerico en met Puerto-Barrios aan de Atlantische kust. ☼ De stad werd in 1524 door Don Pedro de Alvarado, een der bekendste „conquistadores”, gesticht, en dezen komt de hulde toe voor het heerlijke plaatsje, dat hij voor haar uitzocht, want wel weinig hoofdsteden ter wereld hebben zulk een verrukkelijke ligging. ☼ Een karakteristieke plaats is Sololá, een oude stad in het hartje van Guatemala gelegen op een hoogte van 2375 M., omringd door bergen en niet ver van het Atitlan meer. Het telt ongeveer 8.000 inwoners en werd in de zestiende eeuw door militaire aanvoerders der conquistadores gesticht. Zodoende zijn de inwoners grootendeels van Spaansche of van Indiaansche afkomst. In tegenstelling tot Guatemala-city zelve is hier nog veel onveranderd gebleven en treft men er schilderachtige en romantische hoekjes in de binnenstad aan. Ook de bevolking heeft iets bijzonder aantrekkelijks. Kalm, vreedzaam en gemoedelijk, dragen zij nog geheel het stempel hunner oude cultuur. Men maakt zich hier niet druk over de dingen, die de menschen in Europa zoo fel bewegen. Het leven in dit zonnige land is gelukkig. Men kent minder behoeften, minder zorg, men beschikt ook over minder kennis, maar een gezond inzicht is dezen kinderen der natuur, die grootendeels hun leven buitenshuis doorbrengen, niet ontzegd. Van welke haven men het land binnenkomt, de treinen van de International, of van den Central brengen de toeristen op aangename wijze naar het hart van de republiek. ☼ Het vertrek van Puerto-Barrios heeft 's morgens om acht uur plaats en, ondanks de hitte der tropische zône, installeren de reizigers zich op hun gemak in de prachtige salon-wagens van de International Railways. De bezwaren van vonken en rook, waarvan men vroeger nogal hinder ondervond, zijn verdwenen, sinds de locomotieven met ruwe petroleum gestookt worden. Langs heerlijke bananenplantages van de United Fruit Company snelt de trein voort, tot hij de rivier Motagua oversteeft, waarna we de vallei volgen tot de rancho van San Augustin. De spoorweg heeft thans reeds een hoogte van 30 meter bereikt. Bij Zacapa buigt een lijn af naar Salvador. Deze lijn is in het begin van dit jaar geopend, nadat er hard aan gewerkt is gedurende de laatste tijden. ☼ Van Rancho af begint de weg meer aanzienlijk te stijgen en neemt hellingen van 30°. De tropische temperatuur is nu zeer aangenaam geworden door de groote hoogte, waarop men zich bevindt. Daalt men na een langer of korter opentocht in de hoofdstad weer naar de kust af, naar de havenplaats San José b.v. dan volgt U het gezicht op de prachtige vulkanen, de Agua (Water) en de Pacaya en doen U aan de heerlijkste streken van Zwitserland denken. De blik op het meer van Amatitlan gaat den reiziger niet licht uit het geheugen. Bij

Santa Maria twijgt de weg naar Mexico van Uw spoorlijn af. Hier is een streek waar rietsuiker en koffie welig groeien, een der rijkste gebieden van Guatemala. De spoorlijnen zijn in het bezit van Amerikanen, die over het algemeen groote belangen hebben in Guatemala. Maar naast de spoorwegen is ook de luchtdienst goed georganiseerd en ziet de kleine republiek er haar belang in om het verkeer per vliegtuig sterk te propageeren. Aan de aviatiek wordt dan ook veel zorg besteed. Ook de ontwikkeling van de radio is niet achter gebleven. Daar men weinig amusement kent in dit land, gaf de radio er opeens een groote opbloei van belangstelling. Men kan er nu tal van stations van Noord- en Zuid-Amerika hooren. Men bezit echter ook een eigen zender van het type Telefunken. ☞ Er is wel eens gezegd, dat volkeren op een niet te hoog peil van ontwikkeling zich gemakkelijker leenden tot radicale hervormingen, dan zij, die reeds stemrecht, schoolplicht en dergelijke zegeningen der meer verlichte samenleving kennen. Het bewijs hiervoor ziet men in Rusland, Mexico en ook eenigszins in Guatemala. Ten tijde van de komst der Spanjaarden leefden de bewoners van dit land vreedzaam in een soort communisme, dat wel een theocratisch karakter droeg, doch de groote conflicten van het eigendomsrecht niet kende. Maar de eerste tijden der Spaansche overheersching, toen de bevolking alles moest afstaan, wat de vreemdelingen maar begeerden, waren buitengewoon hard. De Spanjaarden verlaagden de bevolking tot slaven of lastdieren en de arbeid werd voor hen een bron van verbittering en haat. Maar tegen de zestiende eeuw wijzigde zich veel in de omstandigheden der Indianen. De sombere Filips II, dien wij slechts als een onderdrukker in onze vaderlandsche geschiedenis genoemd zien, scheen het inheemsche Amerikaansche volk buitengewoon goed gezind te zijn en hij vaardigde dan ook wetten uit, waarbij o.a. toen reeds de achturige werkdag werd voorgeschreven en in de mijnen de arbeid voor jonge mannen beneden 18 jaar niet toegestaan was. Maar, het kolonisatie-systeem nam het met de uitvoering dezer decreten niet al te nauw. De vorst vertoefde op eerbiedigen afstand en zijn waakzaamheid reikte niet tot zijn plaatsvervangers in „Het Nieuwe Spanje”. Zoo bleef de toestand voor de bevolking er een van vernedering. Nochtans is juist Guatemala het eerste land geweest, dat de slavernij afschafte. ☞ De haat tegen den Spaanschen onderdrukker bracht Indianen en Creoolsche werkgevers te zamen. Met elkaar wilde men front maken tegen de Europeesche tirannie. De ideeën der Fransche revolutie brachten verbroedering onder hen, die stredden voor een zelfde doel en deden den afstand verdwijnen tusschen werkgever en werknemer. De Constitutie van 1823, nog geïnspireerd op de Fransche revolutionaire doctrines, waarborgde de vrijheid van de werkende klasse en luidde daarmede een nieuw tijdvak in. Sindsdien is men voortgegaan met de democratisering en treft men in Guatemala vooruitstrevende wetten aan, waarvan bij veel meer ontwikkelde volken nog in lang geen sprake kan zijn. Zoo de wet van het „salaris-minimum”, welke in 1915 werd aangenomen en het minimum loon van den werkmans regelt. Ook betreffende het woningvraagstuk heeft men veel gedaan voor de arbeidende bevolking en goedkoop grond uitgegeven, die om Guatemala heen een werklieden-stad deed ontstaan, waar het wonen gezond en goedkoop is.

MATTY VIGELIUS

BERLIN „ZOO” 1931

MISSCHIEN eens lagen de diertuinen daar waar de stad ophield. Het vreemde, het exotische, de van alle kanten aangekomen dieren willen het liefst bij het vrije veld blijven. Weinig is hier van over. De stad breidt zich uit, soms juist om den tuin, omgordelt haar met druk stadsverkeer en misschien is het alleen de nabijheid van het station, van de in- en uitrijdende treinen, die bewijst dat de diertuin eens grensgebied tusschen steen en gras was. Zelfs langs ons Artis wordt gerangeerd. Wie Antwerpen inrijdt of Berlijn, ziet vanuit zijn coupé een rots of een fantastisch gebouwtje. „Zoo”! ☞ Stadsschoon en stadsleelijk, maar altijd levend stadsleven van Berlin-West staat lokkend of dreigend rondom de Zoo. Breede Budapeststrasse! Edenhôtel! Aan den anderen kant het stillere plekje langs „Bahnhof Zoo”, waar wat wagens stationneeren en aankomende menschen drentelen. ☞ Ik ken deze Zoo en houd van haar. Wat wordt daar niet gewerkt, hoe

HET ONBEKENDE LAND. OP DE MARKT TE GUATEMALA CITY

wordt er niet voor gewerkt. Heel Duitschland lijdt nog aan de gevolgen van zijn roekeloozen oorlog en naoorlog. Maar de Zoo is gewasschen, gevoed, verpleegd, gegroeid nog. Wat de oude Geheimrat Professor Heck gemaakt heeft, wordt door zijn zoon Dr. Luts Heck uitgebouwd. De menschen van de Zoo zijn wat trotsch op hun jongen leider die er zelf op uitrok om met den inspecteur Olesen in Afrika dieren te vangen. De twee gingen het donkere binnenland in, huurden zich helpers en joegen achter neushoorns en giraffen aan. Nu

BERLIN „ZOO” 1931. JONGE ELAND

kan men op veel bordjes voor hokken lezen, dat het geëtiketeerde exemplaar uit de fauna-opbrengst van de expeditie stamt. Ik begrijp den trots waarmee dat nog eens wordt gezegd en het bijzonder gevoel dat zij moeten hebben, die het dier hebben meegebracht. Het is nu echt hun dier en hun kameraad. Iets hiervan zag ik ook als de Sumatra-jager die de orang-oetans bracht in Artis nog eens naar zijn daar-gevestigde reisgenooten kwam zien. Hun oudste bekende! ☼ Sterk rijk geboomte is er nog in overvloed in de Zoo maar niet veel landelijks. Nu dat het modderig was en ik de kiangs en onagers dwars door een modderpoel moest bereiken, was ik maar blij over iets waar ik vroeger wel eens kwaad over gesproken heb: Dat de voornaamste paden die naar de hoofdgebouwen en perken van den tuin loopen bestraat zijn met degelijke steenen. Ik meen ook in dien tuin iets van het karakter der Berlijners te kunnen aflezen. Zucht naar het verre en behoefte dit te herscheppen: tempels en beelden. De romantiek van het eigen vaderland: versjes geschreven in gotische letters op de hokjes van de knagers, van de ratten en hazen en konijnen. Het beeld van den rattenvanger van Hamel staat in mooie oude kleuren geschilderd in het portaal van 't knaagdierenhuisje. Veel goede beeldhouwerken in den tuin. Dus „Kunst, Exotik, Romantik . . .” en weinig ongedwongenheid. Geen laissez-faire van de natuur, geen stillere exotica als het Boeddha-plekje in Artis en als de kleine, maar bekoorlijke achttiende-eeuwsche fasanterie. Ik typeer niet om tegen elkaar uit te spelen, maar omdat het kenmerkende juist het verschillende rechtvaardigt. ☼ Nu ben ik weg van Berlijn en de straat en dwaal door allerlei werelden, verzuchtend dat ik in elk van die werelden wel heel lang zou willen blijven, want te vlug door een dierentuin te moeten slenteren, is nog grover en onbevredigender dan dat men van Rafaël eens een blik op Rembrandt en van Velasquez op van Gogh slaat. Maar 't moet. Ik ken den tuin, ik heb geen tijd. Momenten. En bovendien, wie wil dat de dieren van de Zoo hem aanzien, moet Eipper's „Tiere sehen dich an” lezen, een boek dat in dien tuin gedroomd en waargenomen werd. ☼ Naar de tempel waar de struizen, de casuarissen, de kangoeroes huizen. Palmen scherpen hun groene bladermessen. Het blauwe verschiet op den achtergrond, een decor zooals er

Foto N. J. Dijkstra

AAN HET COMOMEER. LEZZENO

meer zijn, doet toch goed. Een dier heeft zoo weinig nodig om U in zijn eigen land te brengen. De kameelen in Artis doen dat al wanneer ze hun Oostersch zadelkleedje om krijgen. Duitse woorden waar ik even om glimlachen moet komen me in den zin: „reichhaltig, groszartig”. En toch is het zoo. Wat een struizen, naar ondersoorten gesorteerd. Pluimelijven, topzwaar naar den staart. Dan de hals, een reusachtige rabarbersteel en daarop de speelgoed eendekop van papier, die kinderen maken. En waarachtig in die kleine eigenwijze oogen toch de verte. Kangeroe's van velerlei soort, zilverkleurige en roode, hokken bij elkaar. Als alle buideldieren kijken ze even verwonderd over hun eigen schepping als wij dat zijn. Zoogdieren, niets meer dan zoogdieren, maar ze moeten dan ook blij zijn dat ze het zoover gebracht hebben. De voorpootjes om mee te spelen, de vette staart om op te rusten en de oogen om er zich mee te verwonderen.

(Slot volgt)

SIEGFRIED VAN PRAAG

AAN HET COMOMEER

II. IL PAESE DELLA SFORTUNA

A LS Magdalena ¹⁾, dien avond de blinden komt sluiten, roept zij ons aan het venster en wijst in de verte. ☼ Aan den overkant van het meer, tusschen de talrijke avondlichten van het dorpje recht tegenover ons, straalt een grooter licht, een bewegend licht, nu eens inkrappend, dan zich uitbreidend en fel opvlammend in den duisterten nacht. ☼ „Een vreugdevuur”, zegt Magdalena, „het ongeluksoord viert feest” ²⁾. ☼ „Het ongeluksoord, wat bedoel je?” vraag ik. ☼ „O, dat is het dorpje of liever stadje Lezzeno, aan den donkeren kant van het meer gelegen. Het is zóó ingesloten tusschen hooge bergwanden, dat er een gedeelte van den winter geen zon — en een gedeelte van den zomer geen maan schijnt. De zon komt zoo ongeveer half Februari eerst op den kerktoren en dringt dan dagelijks verder en langer het dorp binnen. De vijgen die in het najaar behooren te rijpen, kan men er eerst het volgend voorjaar plukken. Daarom wordt dit plaatsje in den volksmond: „Paese della sfortuna” — „ongeluksoord” — genoemd”. ☼ Hoewel het reeds einde Maart is en de donkere dagen voorbij zijn, besluit ik toch om het door de natuur zoo slecht bedeelde stadje te bezoeken . . . ☼ Den volgenden morgen is het een prachtige zomerdag en dus ga ik, gewapend met proviand en kiektoestel, reeds vroeg op weg. ☼ Beneden aan 't meer gekomen moet ik eerst met het bootje oversteken. Die overtocht is altijd een groot genot. Ik verkies de kleine witte motorboot, waarin men vlak boven den blauwen waterspiegel over 't meer glijdt, boven de meer statige groote booten. Vooral als er zonneltjes over de golven dansen en de bergen stralen. ☼ Als men midden op 't meer is, openen zich de blauwe voorbergen en wordt de daarachter gelegen besneeuwde bergkam zichtbaar. Onwerkelijk als een luchtspiegeling ligt daar de sneeuwketen, fijnwit omsluid en toch scherp afstekend tegen de zondoorstraalde lucht. ☼ Dan zijn we aan den overkant, waar op de zonnige punt van het smalle schiereiland het stadje

Foto N. J. Dijkstra

AAN HET COMOMEER. EEN AARDIG TAFREELTJE

1) Ons Italiaansche dienstmeisje. 2) Het St. Jozef's feest wordt er jaarlijks gevierd met een kampvuur (bon-fire).

Foto N. J. Dijkstra

AAN HET COMOMEER. STRAATJE TE LEZZENO

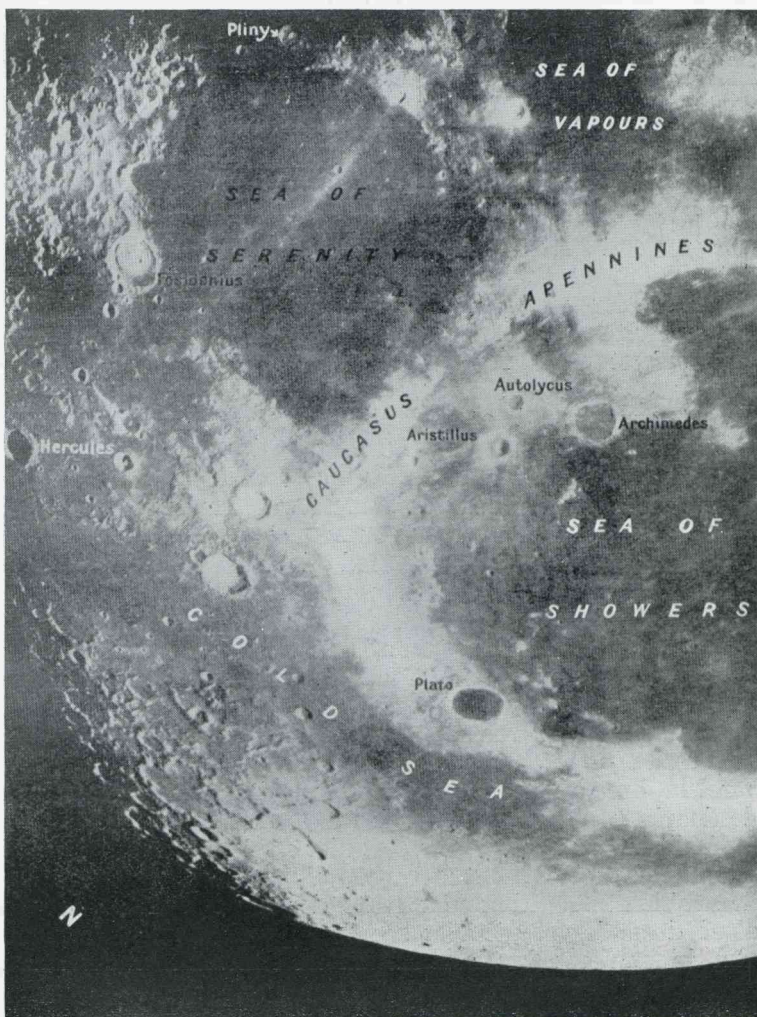
Bellagio met de hoogopgaande straatjes, de vroolijke winkeltjes en de vele hotels gelegen is; het oord voor de vreemdelingen. ☼ Tusschen de steenen aan den meeroever zitten dorpsvrouwtjes, de knieën in houten waschplankjes, gehurkt aan de wasch. Anderen, de lange rieten puntmanden op den rug, dragen de schoongespoelde natte wasch naar huis, dikwijls een heel eind omhoog den berg op. De vrouwtjes sleepen liever de zware wasch een eind weg naar het meer of naar een naburig riviertje, dan dichtbij huis te wasschen in de ruime dorpswaschbakken, die alleen bij gebrek aan beter of bij uitzondering gebruikt worden. ☼ Zonder volop stroomend water geen frissche wasch, zegt de Italiaansche huisvrouw. ☼ Mijn weg voert nu langs statige, hoopopstrevende donkere cypreslanen en over dartele, zich zorgeloos blij naar het meer spoedende, stroompjes, door het dorpje St. Giovanni, met het bekende kerkje, naar het meer terug. Dan langs den donkeren meeroever verder naar ongeluksoord. Hoog boven het meer gaat de weg en maakt vele bochten. Soms loop ik in de zon, maar ook dikwijls geheel in de schaduw, als de zon achter den hoogen bergwand verdwijnt. Woeste stroompjes storten zich bruisend naar beneden en telkens als de weg zich Noordwaarts buigt, komt door de open poort der blauwige voorbergen ver over 't meer de witte sneeuwketen lichten. ☼ Dan, bij een nieuwe kromming van den weg om een vooruitstekende rotspunt heen, ligt Lezzeno voor me, een langgestrekt dorp aan den meeroever. Eerder zijn het drie duidelijk gescheiden dorpjes, twee langs het meer en een derde hooger tegen den bergwand gelegen. Het land vormt hier een diepe bergkom, aan drie kanten omsloten door hooge rotsbergen, alleen aan den Noordkant open naar 't meer. De lage winterzon kan niet boven de steil opgaande bergwanden heen kijken en dus blijft het dorp gedurende de donkere wintermaanden in de schaduw, terwijl de plaatsjes aan den overkant van het meer in den zonneschijn bakken. ☼ Als ik in Lezzeno aankom, is het juist twaalf uur en de hooge middagzon schijnt over den Zuidelijken bergwand warm het stadje binnen. Ik besluit deze zonnige uren te benutten met photo's te nemen, maar dat kost nogal wat moeite. Ik moet een stuk naar boven klimmen, door verboden terrein loopen, over muurtjes en stroompjes springen

en langs bebouwde akkertjes sluipen, voor het mij gelukt dorp met kerktoren goed belicht in de lens te krijgen. ☼ Lezzeno is een klein industriestadje, er zijn ook veel steengroeven in de buurt en een paar steenovens liggen beneden aan 't meer. ☼ Op mijn zwerftocht rond het plaatsje kom ik door schilderachtig nauwe straatjes waar de grauwe huizen aan weerskanten elkander bijna raken en langs slingerende paadjes tusschen lage steenen muurtjes, waar, ergens in een begroeid priëeltje, een dorpsmeisje aan 't borduurraam zit. Vlug en vaardig gaat de lange draad glimmend witte zijde door het strakgespannen doek op en neer. ☼ Langs ruwe, in de steenen uitgehouwen treden, tusschen wat rommelige huisjes door, kom ik dan weer beneden op den grooten straatweg. Hier is ook het kerkpleintje en achter hooge cypressen, vlak aan 't meer, ligt het kleine kerkhof. ☼ Daar zie ik dan nog een eigenaardig tooneeltje. Langs den straatweg komen kindertjes, blijkbaar een schooltje, vergezeld van een non in 't zwart. Peuters van 4 of 5 jaar, in roze schortjes met blauwe en roode mutsjes, keurig in de rij, twee aan twee, slaan zij den weg naar het kerkhof in. Daar, voor het hooge gesloten hek, achter de groene cypressen, worden zij opgesteld om te bidden. Het nonnetje geeft het goede voorbeeld . . . . Wanneer alle gebeden gezegd zijn, gaat de stoet weer naar het kerkpleintje terug en verdwijnt door een poortje naast de kerk. ☼ Ongeveer half drie komt er een bootje langs dat Lezzeno aandoet en mij meeneemt. Als we een eindje op het meer zijn, is de zon achter den Zuid-Westelijken bergmuur verdwenen. Lezzeno heeft zijn enkele uurtjes zonneschijn gehad en ligt voor de rest van den dag in de schaduw. ☼ En over de blauwe golven danst het ranke witte bootje naar den zonnigen overkant . . . . NINA J. DIJKSTRA

Hoe is het heelal gebouwd?

II. DE RUSTELOOZE ZON — HET MACHTIGSTE KRACHTSTATION AAN DEN HEMEL

INDIEN ooit het reizen per raket-luchtschip algemeen wordt, dan moeten deze bergen wel een paradijs voor klauteraars zijn. De zon werpt de schaduwen der gekartelde maan-bergen op de vlakke woestijnen beneden en zelfs in een kleine telescoop kan men wonderlijke naalden en spitsen zien. Maar dit is niet de eenige attractie, die de

GEDEELTE VAN DE MAANOPPERVLAKTE

maan-gebergten hebben te bieden: op de maan is de zwaartekracht slechts één zesde keer zoo groot als die op de aarde, zoodat een bergbeklimmer zes maal zoo hoog zou kunnen klimmen, zonder moe te worden en zes maal zoo diep zou kunnen vallen zonder zich te verwonden. Hij moet er echter wel aan denken een voorraad zuurstof mede te nemen, want de maan heeft geen atmosfeer, aangezien haar zwaartekracht niet groot genoeg is om er een vast te houden. De aarde heeft een sterke zwaartekracht; haar atmosfeer bestaat uit millioenen keeren millioenen moleculen, die met groote snelheid, honderden meters, zelfs mijlen per seconde, rond stormen. Maar de moleculen bereiken nooit voldoende snelheden om geheel en al van de aarde weg te springen — gelijk ons raket-luchtschip deed. Steeds vallen ze terug als een cricket-bal. De maan, met haar geringere zwaartekracht, heeft zich de moleculen van haar atmosfeer zien ontsnappen, een voor een, zoodat het bijkans geen atmosfeer over heeft. Indien we op onze reis toevallig dicht langs Venus zouden passeeren, dan zouden we niets bijzonder belangwekkends zien. Mercurius echter zou ons een interessant schouwspel bieden. Deze planeet heeft weinig of geen atmosfeer, zoodat we het beeld harer oppervlakte in scherp omlijnd relief zouden zien, gelijk dat van de maan. Mercurius keert altijd denzelfden kant naar de zon, evenals de maan steeds denzelfden kant naar de aarde gewend houdt, en om dezelfde reden: de vaste greep der zwaartekracht van het grootere lichaam heeft haar pogingen om rond te wentelen verhinderd. Nu is de zijde, welke Mercurius naar de zon gekeerd houdt, daar zij steeds in een wolkenlooze atmosfeer gebakken wordt door de zon, die werkelijk heel dicht bij is, natuurlijkerwijze zeer warm en totaal verzengd. Een „plaats onder de zon” op Mercurius is juist zoowat even warm als een plaats op een rooster boven een gloeiend-heet vuur, zoodat, indien er eenigerlei rivieren op Mercurius zijn, deze uit gesmolten lood of zoo iets moeten bestaan. Nu we de zon gaan naderen, krijgen we langzamerhand een prachtig uitzicht op haar oppervlakte. We zien terstond, dat dit geen doode wereld is, gelijk de maan of Mercurius. Niets blijkt hier in rust; de geheele oppervlakte kookt en borrelt op allerlei wijze. Het inwendige van de zon is een reusachtig krachtstation, dat in onophoudelijke werking is, steeds door energie opwekt, die van binnenuit naar haar oppervlakte gedreven wordt en vandaar in den vorm van radiatie in de ruimte uitstroomt. Elke vierkante inch aan oppervlakte ontvangt een energie ter sterkte van vijftig paardekrachten, die hij op een of andere wijze moet zien kwijt te raken. En dat kan hij niet doen door eenvoudig stil te liggen. Overal zien we de oppervlakte opborrelen — de bovenste lagen keeren zich, bij wijze van spreken, om en wenden hun heetste zijde naar buiten, zoodat de daarin gevangen radiatie des te sneller kan uitstroomen. Zelfs dit is niet voldoende, want hier en daar zien wij enorme vlammenfonteinen, protuberansen genaamd, honderdduizenden mijlen boven de oppervlakte der zon uitspuiten. Het is alsof deze de energie niet zoo snel kan kwijtraken, als die van binnen uit komt aanzetten en daarom zich dit extra mechanisme van fonteinen, cascades en bogen van vlammen heeft gemaakt om zich te helpen. Gewoonlijk zijn deze van karmijn-roode kleur en meermalen nemen zij de meest

fantastische vormen aan. Sommige staan welhaast stil, als hadden zij in het lichaam der zon wortel geschoten, andere schieten als boonestaken met snelheden van duizenden mijlen per seconde, naar boven. Sommige springen geheel vrij van de zon weg tot op hoogten van honderdduizenden mijlen, aldoor van vorm veranderende. Een protuberans die opspringt in den vorm van een reusachtige roode paddestoel zal misschien in den vorm van een mangrove-boom neerkomen, of in dien van een angstwekkenden, karmijn-rooden hond, of van het een of ander vreemd voorwereldlijk monster. Een protuberans tijdens de eclips van 1919 gefotografeerd, zag er als twee droppels water uit als een miereneter, 350.000 mijlen van kop tot staart — een dier, zóó groot, dat het de geheele aarde als een pil zou kunnen inslikken. Maar deze grillige architectuur van karmijn-roode vlammen is niet het eenige schouwspel, dat de oppervlakte der zon ons biedt.

Hier en daar zien we enorme gapende holten, die er vrijwel uitzien als de kraters van werkende vulkanen en die vuur en materie uit het binnenste van de zon uitbraken. Op aarde noemen we dit zonnevlekken. Nu we er dicht bij zijn, kunnen we in ieder geval zien, dat het geen vlekken zijn; vele zijn zóó groot, dat ze onze geheele aarde even gemakkelijk zouden kunnen verzwelgen als een haai een sardine. Nu vult de zon bijna den geheelen hemel vóór ons. Het is een heldere schijf van vuur die nader en nader komt. Spoedig moet ons raket-luchtschip er tegen aan botsen en we houden onzen adem in om den schok te weerstaan. Nu zijn de bogen en fonteinen van vlammen niet alleen aan alle kanten om ons heen, ze zijn ook boven ons. Nu zijn we binnen de vurige atmosfeer der zon, rondom ons, aan alle zijden, is er licht. Indien we een monster van deze atmosfeer in ons raketluchtschip brengen en het analyseeren, zullen we vinden dat het van geheel andere samenstelling is dan de atmosfeer der aarde. Het bevat dezelfde lichte gassen als deze laatste, maar bovendien zware metaal-substanties zooals platina, zilver en lood, alle

DE AARDE VAN DE MAAN AF GEZIEN

in den vorm van dampen. De zonne-atmosfeer is zóó heet, dat al deze stoffen er in verdampt zijn.

(Wordt vervolgd)

SIR JAMES JEANS

MEI

Vol met pleziertjes, wit als papiertjes,
Vliegen twee duiven in 't blauw van de lucht,
Keeren hun veeren al naar begeeren
Maken een ster in hun vlucht.

Zeedennen-kruinen op glooiende duinen
Gieren van pret in de wind.
Hoor, hoe ze roepen, in groepen en troepen
Als het gejuich van een kind!

Vreugde-gedachten, de meest onverwachten,
Vormen een liedje van Mei.
Zuchten die vluchten in wazige luchten —
Schaterend bloeit er de wei.

ANNIE SCHMIDT-VOS